

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2022/23:MJU2

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2023 inom utgiftsområde 23, som uppgår till ca 19,4 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:1 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Nio yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Betänkandets disposition	5
Utskottets överväganden.....	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23	6
Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden	9
Statens budget inom utgiftsområde 23	12
Särskilda yttranden	34
1. Statens budget inom utgiftsområde 23 (S).....	34
2. Statens budget inom utgiftsområde 23 (V)	36
3. Statens budget inom utgiftsområde 23 (C)	40
4. Statens budget inom utgiftsområde 23 (MP)	44
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	50
Propositionen	50
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	50
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	52
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	54

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 23

a) Anslagen för 2023

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 23 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 23 punkt 1 och avslår motionerna

2022/23:1241 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2022/23:1246 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 19,

2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 1, 5 och 7,

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkandena 5 och 18,

2022/23:2183 av Daniel Bäckström m.fl. (C) och

2022/23:2265 av Emma Nohrén m.fl. (MP).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 23 punkt 2.

Stockholm den 13 december 2022

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP)*, Kjell-Arne Ottosson (KD), Anna-Caren Säterberg (S)*, John Widegren (M), Joakim Järrebring (S)*, Staffan Eklöf (SD), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S)*, Elsa Widding (SD), Jytte Guteland (S)*, Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L), Björn Tidland (SD), Johanna Hornberger (M), Sofia Skönnbrink (S)*, Andrea Andersson Tay (V)* och Daniel Bäckström (C)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2022/23:1 i de delar som gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2023 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den utgiftsram för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel som regeringen föreslagit (bet. 2022/23:FiU1). Regeringen har föreslagit att utgiftsramen ska bestämmas till 19 373 352 000 kronor (prop. 2022/23:1). Riksdagen väntas den 13 december 2022, efter att detta betänkande justerats, fatta beslut med anledning av finansutskottets förslag. Miljö- och jordbruksutskottets ställningstagande i detta betänkande till hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 23 i enlighet med finansutskottets förslag. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har

beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning och de tillkännagivanden som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 23 behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 23.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Propositionen

Målet för utgiftsområdet är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23 avsnitt 2.4, bet. 2014/15: MJU2, rskr. 2014/15:88).

Inom utgiftsområdet finns även mål som riksdagen har beslutat om för en sammanhållen landsbygdspolitik, en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, skogspolitiken samt de samiska näringarna. Viktiga mål för utgiftsområdet är även målen inom miljömålssystemet, se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för den sammanhållna landsbygdspolitiken (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18: NU19, rskr. 2017/18:360). Det övergripande målet är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan samt mål för tre strategiska områden – Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17: MJU23, rskr. 2016/17:338). Det övergripande målet är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både den konventionella och den ekologiska, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Delmålet för det strategiska området Regler och villkor är följande: Utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta ska göras genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Delmålet för det strategiska området Konsument och marknad är följande: Konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Delmålet för det strategiska området Kunskap och innovation är att stödja kunskaps- och innovationssystemet för att bidra till ökad produktivitet och

innovation i livsmedelskedjan samt hållbar produktion och konsumtion av livsmedel.

Riksdagen har beslutat om övergripande mål för totalförsvaret inklusive civilt försvar (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136). Livsmedels- och dricksvattenförsörjningen berörs av det civila försvarets mål om förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning (se utg.omr. 6 avsnitt 4).

För skogspolitiken har riksdagen beslutat om två jämställda mål – ett produktionsmål och ett miljömål (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252 och prop. 2007/08:108, bet. 2007/08: MJU18, rskr. 2007/08:244). Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Inriktningen på målet om skogsproduktion ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar. Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

Det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2000/01:1 utg.omr. 23 avsnitt 7.3, bet. 2000/01: MJU2, rskr. 2000/01:86).

Med utgångspunkt i målen för utgiftsområdet redovisar regeringen resultat för resultatområdena En sammanhållen landsbygdspolitik, En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Skog och De samiska näringarna. För området Stärkt krisberedskap och civilt försvar inom livsmedels- och dricksvattenförsörjningen görs resultatredovisningen i förhållande till det civila försvarets mål om förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning (se utg.omr. 6 avsnitt 4).

Utskottets bedömning

Utskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2023 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Analysen har fokuserat på resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja och de tre strategiska områdena Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation. Utskottet anser bl.a. följande:

Utskottet välkomnar att regeringen aviserar att man kommer att fortsätta den årligen återkommande dialogen med utskottet om utvecklingen av resultatredovisningen i budgetpropositionen för utgiftsområde 23. Utskottet betonar att denna dialog är viktig för att resultatredovisningen ska fortsätta att utvecklas.

Utskottet vidhåller att det finns utrymme för att utveckla och förbättra resultatredovisningen ytterligare. Kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat kan förbättras, och resultatredovisningen bör enligt utskottet så långt det går koncentreras till att redovisa resultaten av och effektiviteten i insatserna, dvs. inte en redovisning av insatserna i sig. Regeringens bedömning av måluppfyllelsen bör i högre utsträckning koppla till de indikatorer som har valts för att följa resultatutvecklingen för det strategiska målet.

I förra årets budgetbetänkande lämnades ett antal synpunkter och önskemål som utskottet önskade få besvarade i årets budgetproposition. Utskottet konstaterar att ett antal av dessa synpunkter och önskemål inte kommenteras av regeringen i årets budgetproposition, vilket utvecklas nedan. Utskottet vill understryka vikten av att regeringen besvarar dessa. I den mån frågorna är av mer långsiktig natur och det är svårt att på kort sikt genomföra önskade förändringar bör det framgå hur regeringen avser att arbeta vidare med frågan.

Utskottet vill återigen betona vikten av att regeringen utökar sin redovisning med konsekvensanalyser när det gäller om, och i så fall hur, insatser och åtgärder som vidtas inom utgiftsområdet som helhet har effekter på andra områden och vilka målkonflikter som i så fall uppstår. Det är viktigt att regeringen på detta sätt redovisar en helhetssyn.

Som utskottet har poängterat flera gånger tidigare är det en brist att regeringen refererar till alltför få indikatorer i sin bedömning av måluppfyllelsen; inte minst gäller det de tre centrala indikatorerna för livsmedelskedjan. När det gäller regler och villkor finns t.ex. ingen eller en svag koppling till resultatindikatorerna för jordbrukets utveckling, genomförandet av landsbygdsprogrammet, fiskeripolitik och vattenbruk samt genomförandet av havs- och fiskeriprogrammet.

Utskottet noterar att ett nytt område tas upp i årets resultatredovisning: Stärkt krisberedskap och civilt försvar inom livsmedels- och dricksvattenförsörjningen. Som regeringen framhåller utgår livsmedelsberedskapen från en låg nivå. Utskottet ser fram emot att följa utvecklingen av resultatredovisningen på detta område.

Regeringen anger även i år att de utvalda indikatorerna inte täcker alla verksamheter inom utgiftsområdet, men att de trots det bedöms ge tillräcklig information för att möjliggöra generella bedömningar av resultatet. Utskottet vill återigen framhålla att det är olyckligt att viktiga resultatområden saknas bland indikatorerna och bedömningsgrunderna. Utskottet vidhåller att det är viktigt att regeringen tydligt anger skälen till att indikatorer saknas för ett resultatområde. Indikatorer och bedömningsgrunder saknas för ett flertal resultatområden inom det strategiska området Regler och villkor; inte minst gäller det arbetet för att förenkla för företagen i livsmedelskedjan. Det är enligt utskottet önskvärt att regeringen identifierar indikatorer eller bedömningsgrunder i nästa års budgetproposition som täcker in detta resultatområde, inte minst beroende på att regelförenklingar och administrativa lättnader är en central del av det strategiska målet.

Utskottet har tidigare anfört att det är önskvärt att regeringen i högre utsträckning redovisar statistik som täcker tioåriga tidsserier. Utskottet noterar att regeringen i årets budgetproposition anger att det i tabeller och diagram redovisas tioåriga tidsserier när det finns tillräckligt underlag.

När det gäller indikatorer inom det strategiska området Konsument och marknad välkomnar utskottet det uppdrag som Livsmedelsverket och Folkhälsomyndigheten fick 2021 om att ta fram förslag till nationella mål och indikatorer för att ge arbetet med hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion i Sverige en tydlig inriktning.

När det gäller det strategiska området Regler och villkor välkomnar utskottet att länsstyrelserna även detta år nådde målet att antalet i förväg planerade och riskbaserade kontroller ska vara minst lika stort som antalet anmälningskontroller, men samtidigt kvarstår stora skillnader i måluppfyllelsen mellan olika länsstyrelser. Utskottet vill återigen framhålla vikten av att regeringen arbetar vidare och vidtar åtgärder för att skapa förutsättningar för en likvärdig livsmedelskontroll i hela landet.

När det gäller det strategiska området Kunskap och innovation har utskottet tidigare efterfrågat att regeringen i budgetpropositionen ska presentera statistik för indikatorn Livsmedelssektorns forsknings- och utvecklingskostnader i procent av livsmedelssektorns omsättning. Utskottet ser därför positivt på att regeringen nu presenterar den efterfrågade statistiken.

Utskottet välkomnar att både antalet sökande och antalet helårsstudenter vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) fortsätter att öka. Regeringen anser i årets budgetproposition att det behövs samlade insatser för kompetensförsörjning för aktörer på landsbygden samt att de areella näringarna har behov av att rekrytera kompetens inom en rad centrala områden. Utskottet menar därför att det vore av vikt om regeringen kunde redovisa utvecklingen av antalet helårsstudenter i förhållande till den nationella kompetensförsörjningen. Utskottet anser vidare i likhet med föregående år att det vore värdefullt om antalet aktiva forskarstudenter nämndes i informationen om SLU:s forskningsverksamhet i nästa års budgetproposition.

Slutligen vill utskottet åter framhålla att det vore värdefullt om regeringen återkom och redovisade hur arbetet fortskrider i frågan om den förstärkning av utbildningen av veterinärer och djurskötare som riksdagen fattade beslut om i samband med budgetpropositionen för 2022.

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden

Propositionen

I budgetpropositionen för 2023 redovisar regeringen när det gäller utgiftsområde 23 behandlingen av sju tillkännagivanden som har föreslagits av miljö- och jordbruksutskottet.

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att flytta ut trålgränsen (bet. 2021/22:MJU6 punkt 1, rskr. 2021/22:61). I budgetpropositionen redogör regeringen för att den i maj 2022 gav Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön i syfte att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur. Havs- och vattenmyndigheten ska inom respektive försöksområde kunna möjliggöra att ett visst yrkesfiske kan bedrivas. En sådan möjlighet bör kunna ges till försöksverksamhet, småskaligt fiske och fiske som är av lokal eller regional betydelse och som fiskar för direkt användning som livsmedel. Fiske ska dock endast tillåtas om det inte bedöms motverka syftet med det vetenskapliga projektet. I uppdraget ingår även att genomföra nödvändiga samråd med berörda EU-medlemsstater och vid behov med Europeiska kommissionen. Regeringen anger vidare att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att beslut om finansiering av Svenska Jägareförbundets jakt- och viltvårdsuppdrag bör fattas för tre år i taget samt att det bör göras en översyn av vilka organisationer som ska finansieras från viltvårdsfonden (bet. 2020/21:MJU22 punkt 14 och 15, rskr. 2020/21:410). I budgetpropositionen anför regeringen att den i september 2021 tilldelade Svenska Jägareförbundet ett treårigt organisationsbidrag som syftar till att förbundet även i fortsättningen ska kunna leda delar av jakten och viltvården i landet. Regeringen har även i förordningen (2021:12) om vissa bidrag ur viltvårdsfonden förtydligat att bidrag endast kan ges till organisationer som främjar jakt och annan viltvård. Regeringen anser att tillkännagivandena därmed är slutbehandlade.

Riksdagen har vidare riktat ett tillkännagivande till regeringen om att införa licensjakt på säl (bet. 2018/19:MJU9 punkt 8, rskr. 2018/19:173). Riksdagen har även riktat ett tillkännagivande till regeringen om förvaltning av säl (bet. 2021/22:MJU6 punkt 7, rskr. 2021/22:61). Av det sistnämnda tillkännagivandet följer att regeringen ska öka jakten på säl genom större licenstilldelning för säljakt och genom att underlätta för de jägare som jagar säl. Regeringen anför i budgetpropositionen att Naturvårdsverket i en rapport i juni 2020 föreslog att det skulle vara möjligt att besluta om licensjakt på gråsäl och knobbsäl, men inte på vikare eftersom arten inte bedöms ha gynnsam bevarandestatus. I december 2021 beslutades om ändringar i jaktförordningen (1987:905) som möjliggör för Naturvårdsverket att besluta om licensjakt på gråsäl och knobbsäl. Det är Naturvårdsverket och inte regeringen som bestämmer hur stor licenstilldelningen ska vara. Naturvårdsverket beslutade den 13 april 2022 om licensjakt efter 2 000 gråsäl och 730 knobbsäl under 2022 och början av 2023. Jakten syftar i första hand till att minska och förhindra de problem och skador som sälarna orsakar. Skadorna kan med hjälp av licensjakten minskas både genom att jakt bedrivs där skador förekommer, och genom att dämpa tillväxttakten i populationen generellt. Regeringen

framhåller vidare att säljakt är tidskrävande och förenad med kostnader för den enskilde jägaren. Det är inte heller möjligt för en jägare att sälja exempelvis sälskinn eller kött på grund av EU-förbudet mot handel med sälprodukter. För att underlätta för de jägare som jagar säl fastställs i regleringsbrevet för budgetåret 2022 när det gäller anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. inom utgiftsområde 23 att högst 3 000 000 kronor får fördelas till länsstyrelserna för att användas till ersättning för hanteringskostnader för gråsäl som faller med stöd av Naturvårdsverkets beslut. Det finns även en stödåtgärd i havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 som ger möjlighet till ersättning för hanteringskostnader för fällda sälar. Regeringen bedömer därmed att tillkännagivandena är slutbehandlade.

Riksdagen har vidare riktat ett tillkännagivande till regeringen om förvaltningen av skarv (bet. 2021/22: MJU6 punkt 6, rskr. 2021/22:61). Av tillkännagivandet följer att regeringen ska öka jakten på skarv genom att tillåta allmän skydds jakt på skarv på eget initiativ, utreda möjligheterna till allmän jakttid för skarv samt vidta ytterligare åtgärder för att begränsa skarvstammens tillväxt, t.ex. se över möjligheterna för fleråriga tillstånd för skydds jakt och möjliga komplement till skydds jakten, t.ex. oljering och prickning av ägg, överväga en nationell förvaltningsplan för skarv och vidta åtgärder för att åstadkomma en bättre samverkan mellan länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten för att beslut i frågor som gäller förvaltning av skarv ska vara likvärdiga i hela landet. Regeringen redovisar i budgetpropositionen att Naturvårdsverket i en rapport i juni 2020 föreslog att skydds jakt på storskarv på en enskilds initiativ ska införas. Enligt rapporten förhindrar storskarvens listning i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar att allmän jakt på storskarv införas. Regeringen beslutade i maj 2021 att införa en möjlighet till skydds jakt på storskarv på en enskilds initiativ i enlighet med Naturvårdsverkets förslag. Regeringen redogör vidare i propositionen för att det sedan tidigare är möjligt för länsstyrelsen att besluta om rätt att göra ingrepp i fåglars bon eller förstöra fåglars ägg. Det finns inte heller något uttryckligt hinder i jaktförordningen mot att meddela fleråriga skydds jaktstillstånd. Regeringen redovisar även att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i maj 2022 fick i uppdrag att bl.a. revidera den nuvarande nationella förvaltningsplanen för storskarv från 2014 i syfte att bl.a. minska allvarlig skada på fiskerinäringen. Revideringen ska även underlätta för fleråriga skydds jaktbeslut samt användning av effektivare jakt- och skrämsemetoder som komplement till den jakt som bedrivs med skjutvapen. Regeringen framhåller i propositionen att en reviderad nationell förvaltningsplan förväntas kunna användas i både skarv- och fiskeriförvaltningen, och den syftar också till att göra skarvförvaltningen mer likvärdig i landet. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen att den bör komplettera kommittédirektiverna för utredningen om en ny renskötselagstiftning (bet. 2020/21: MJU22 punkt 20, rskr. 2020/21:410). Av tillkännagivandet följer att

direktiven ska kompletteras med att förslag ska tas fram som tar hänsyn till samers rätt men också beaktar lokalbefolkningens och övriga svenskers tradition, intresse och behov av att jaga och fiska på det sätt som skett under lång tid. Regeringen framhåller i propositionen att den fattade beslut om tilläggsdirektiv till Renmarkskommittén (N 2021:02) den 16 juni 2022. Utöver vad som följer av de tidigare direktiven ska kommittén under sitt arbete bl.a. ta hänsyn till, förutom samernas rättigheter, den övriga lokalbefolkningens, däribland den nationella minoriteten tornedalingar, och övriga invånares kultur, traditioner, intressen och behov av att kunna jaga och fiska samt till annan näringsverksamhet såsom skogsbruk och turism. Utredningstiden för deluppdraget förlängdes samtidigt till den 31 augusti 2023. Utredningstiden i övrigt ligger fast. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet har inget att invända mot regeringens redovisning av de tillkännagivanden som utskottet har tagit initiativ till.

Statens budget inom utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 23 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2023 föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt den fördelning som framgår av tabellen i bilaga 2 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 23 punkt 1). För vissa anslag föreslår regeringen också att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 2). Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden framgår i tabellform i bilaga 3.

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 23. Inledningsvis redogörs för den politiska inriktningen.

Politikens inriktning

Regeringen anför i propositionen bl.a. att i Sverige ska alla kunna leva och förverkliga sina drömmar, oavsett var man bor. Regeringens mål är att politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel ska bidra till en hållbar utveckling i alla delar av landet. Regeringen vill se levande och livskraftiga landsbygder med konkurrenskraftiga areella näringar, jobb och företag samtidigt som värdefull miljö skyddas.

En sammanhållen landsbygdspolitik

Regeringen framhåller att landsbygdernas utveckling är avgörande för hela Sveriges framgång. Här har regeringen ett samlat fokus: Hela Sverige ska ha förutsättningar att leva. Villkoren för att bo, verka och leva i hela Sverige ska stärkas, och kostnaderna för resande ska minska. Målet för en sammanhållen landsbygdspolitik är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet. För att uppnå målet krävs en bredd av insatser inom många utgifts- och politikområden. Jordbrukssektorn är särskilt viktig ur ett landsbygdsperspektiv eftersom den skapar sysselsättning, innovation samt bidrar till att stärka Sveriges självförsörjningsgrad. Ett fortsatt konkurrenskraftigt jordbruk är en förutsättning för landsbygders utveckling.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja bidrar till sysselsättning och hållbar tillväxt i hela landet och ger konsumenter, oavsett bakgrund, bättre förutsättningar att göra medvetna val. En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja bidrar också till att möta lokala och globala utmaningar. Primärproduktionen är central för att möjliggöra detta, därför är det viktigt att skapa goda förutsättningar till motståndskraft och lönsamhet. Det säkerhetspolitiska läget och klimatförändringarna, uppkomst och spridning av nya smittor samt behovet av en övergång till en produktion med minskat fossilberoende är omvärldsfaktorer som ytterligare tydliggör vikten av stärkt konkurrenskraft och en resilient livsmedelsproduktion. Genom beslutet om livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104, bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338) gavs stabila och långsiktiga förutsättningar för en god utveckling.

Regler och villkor som styr produktionen är nödvändiga för att säkra t.ex. miljö, människors och djurs hälsa och djurskydd, samt för en rättvis konkurrens och för att motverka fusk. Samtidigt kan reglerna och villkoren innebära omfattande administration och kostnader för företag och enskilda. Det är därför viktigt att utformningen och tillämpningen av regler och villkor är effektiva och stöder målet om en ökad livsmedelsproduktion, stärkt konkurrenskraft i livsmedelssektorn samtidigt som de bidrar till att relevanta nationella miljömål samt europeiska åtaganden på miljöområdet nås, att Sverige fortsatt behåller sin höga djurskyddsnivå och att företagens administrativa börda begränsas.

I den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) 2023–2027 redovisas utformningen av den framtida jordbrukspolitiken. I planen har åtgärder för stärkt miljö och klimat prioriterats i linje med EU:s höjda ambitioner inom området. För att underlätta generationsväxlingen inom jordbruket fokuseras åtgärder också på unga och aktiva jordbrukare. Insatser för ökad konkurrenskraft och ökad livsmedelsproduktion stärks. Detta ligger i linje med livsmedelsstrategins övergripande målsättning om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås. Ett övergripande syfte med reformen har varit att få ett enklare och effektivare stödssystem, både för företag och administrerande myndigheter. Den sammanhållna landsbygdspolitiken effektiviseras genom att stöd för landsbygdernas utveckling i fortsättningen i större utsträckning kommer hanteras utanför GJP. Landsbygdsutvecklingsåtgärderna som fortsatt finansieras inom GJP koncentreras till Leader¹. Flera åtgärder som i dag hanteras inom GJP kommer framöver att hanteras genom nationella stöd. I budgetpropositionen för 2022 tillfördes medel dels till åtgärder inom GJP:s andra pelare, dels till nationella åtgärder som ska komplettera GJP. Med grund i den strategiska planen fördelas medlen i denna budgetproposition. Totalt flyttas 4 287 000 000 kronor ut från GJP under perioden 2023–2027. Medlen kommer att användas till att stärka kunskapsutvecklingen för animaliesektorn, kompetensutveckling inom miljöområdet, bekämpning av massförekomst av översvämningsmyggor, stöd till kommersiell service, bredband, ökat och förenklat bidrag för att förebygga viltskador, miljövård och rådgivning inom skogen samt restaurering och viss skötsel av ängs- och betesmarker.

I livsmedelsstrategin lyfts fram att lönsamheten i animalieproduktionen behöver öka genom ökad produktivitet bl.a. genom kompetensutveckling. Stärkt animalieproduktion bidrar till att sårbarheten i svensk livsmedelsproduktion kan minska. Regeringens satsning på kunskapsutvecklingen inom animalieproduktionen syftar till att nationell och internationell kunskap ska göras tillgänglig och spridas i ökad utsträckning. Regeringen föreslår att Jordbruksverkets förvaltningsanslag ökas med 45 000 000 kronor fr.o.m. 2023. Syftet med förstärkningen är att skapa förutsättningar för att införa den nya reformen av jordbrukspolitiken för perioden 2023–2027 samt att bygga upp, förstärka och administrera system för att säkerställa korrekta stödutbetalningar till jordbruket och således minska finansiella korrigeringar framgent.

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken fortsätter Sverige att arbeta för ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart fiske. Regeringen vill ge fiskerinäringen och dess företag goda och långsiktiga förutsättningar för att bli mer konkurrenskraftig, inte minst när det gäller det småskaliga kustnära fisket, som utgör en viktig verksamhet i Sveriges unika skärgård. Medlen för genomförandet av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet

---

¹ Leader är en metod där privat, ideell och offentlig sektor arbetar tillsammans för att bidra till lokal utveckling.

2021–2027 ska bidra till att uppnå denna målsättning. I sammanhanget är det även fortsättningsvis helt avgörande att åtgärder och beslut baseras på vetenskapliga råd, främst från Internationella havsforskningsrådet, och när osäkerhet råder bör, i enlighet med grundförordningen för EU:s gemensamma fiskeripolitik (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken), försiktighetsansatsen tillämpas. Särskilda insatser görs också för att flytta ut gränsen för storskaligt trålfiske.

Regeringen bedömer att ett främjande av ett hållbart vattenbruk kan bidra till jobb och en hållbar utveckling i hela landet samt öka tillgången till fisk, skaldjur, musslor och alger. Det är en pusselbit i Sveriges självförsörjning av livsmedel. Viktiga verktyg i det fortsatta arbetet är den förstärkning av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 som det fattades beslut om i samband med budgetpropositionen för 2022 samt förenklingar av regelverket som styr vattenbruket.

Viltet är en nationell angelägenhet som ska hanteras nationellt och med så stort regional och lokal inflytande som möjligt. Samtidigt ska Sverige uppfylla sina internationella och EU-rättsliga åtaganden. Svensk viltförvaltning ska vara ekosystembaserad och adaptiv. Förvaltningen måste bygga på vetenskapligt underlag och på att de människor och verksamheter som berörs uppfattar att den har legitimitet. Det kan t.ex. handla om att omfattningen av viltskador är acceptabel och att människor ska känna sig trygga. Förstärkning av viltskadeanslaget förbättrar möjligheterna att förebygga skador och ersätta uppkomna skador som fredat vilt orsakar. En utredning ska tillsättas i syfte att främja en hållbar jakt och viltvård bl.a. genom att utreda formerna för en jakt- och viltvårdsmyndighet.

Livsmedelsföretagen verkar på en global marknad. En väl fungerande marknad med effektiv och rättvis konkurrens leder till mer konkurrenskraftiga företag som i sin tur har större möjlighet att växa, både nationellt och internationellt. En ökad livsmedelsexport är ett viktigt verktyg för att öka den svenska livsmedelsproduktionen och skapa fler jobb. Därför fortsätter regeringen att arbeta för att öka den svenska livsmedelsexporten inom ramen för livsmedelsstrategins handlingsplaner. Regeringen värnar ett gott företagsklimat i hela landet.

För att genomföra livsmedelsstrategin och målet om en ökad hållbar livsmedelsproduktion i Sverige är forskning och innovation av stor vikt. Det nationella livsmedelsforskningsprogrammet som drivs av Formas är ett verktyg för detta. Samlade insatser för kompetensförsörjning för aktörer på landsbygderna behövs. De areella näringarna har behov av att rekrytera kompetens inom en rad centrala områden. Den högre utbildningen inom SLU bidrar till denna kompetensförsörjning. Utbildningsmålet 12 600 helårsstudenter 2022–2024 ligger fast. Utvecklingsmöjligheterna inom utgiftsområdet befästs genom SLU och Formas som ska bidra till målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer och en framstående kunskapsnation.

Stärkt krisberedskap och civilt försvar inom livsmedels- och dricksvattenförsörjningen

Det försämrade säkerhetspolitiska läget understryker vikten av att även i fortsättningen prioritera uppbyggnaden av det civila försvaret där livsmedels- och dricksvattenförsörjningen är viktiga områden. En ytterligare förstärkning av den nationella laboratorieförmågan på dricksvattenområdet föreslås för att öka förmågan att möta mikrobiologiska hot mot dricksvattenförsörjningen. Regeringen kommer även fortsätta att prioritera arbetet med att inrikta berörda aktörer mot att genomföra den nya strukturen och anpassa sin verksamhet.

Skogen är en strategisk resurs för ett robust Sverige samt för jobb och tillväxt

Den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. Avvägningen mellan produktion och naturvård, som kommer till uttryck i skogsvårdslagen, skapar en grund för det fortsatta genomförandet av skogspolitiken. Den ger även förutsättningar för skogsägarens fortsatta enskilda ägande och brukande av skogen, och regeringen anser att principen om frihet under ansvar fungerar bra och är viktig att värna. Den svenska skogen och skogsnäringen spelar en stor roll för svensk välfärd. Skogsnäringen står för ca 10 procent av Sveriges totala varuexport och skapar jobb och tillväxt. Skogen är en strategisk resurs för ett robust Sverige och för jobb och tillväxt. Regeringen anser att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta tillvara skogens potential för ekonomi, klimat och miljö. Skyddet för äganderätten ska stärkas. En bärande del i frågan om stärkt äganderätt är att markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till.

Det svenska skogsbruket är centralt för svenskt klimatarbete och ger många miljöfördelar. Den årliga avverkningsnivån har sedan 90-talet alltmer närmat sig den årliga skogliga tillväxten som är tillgänglig för avverkning. Sett över tid ligger dock nettoupptaget i skog och skogsmark stabilt på en hög nivå, även om man enskilda år sett en minskning av nettoupptaget, exempelvis under 2020–2021. Ett nationellt mål för ökad hållbar tillväxt i skogen ska tas fram. Växande, varierade och väl förvaltade skogar i linje med förvaltarskapsprincipen är av stor vikt för den biologiska mångfalden där markägarens engagemang och kunnande är avgörande. Regeringen kommer i alla avseenden och sammanhang att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk, med omsorg för kommande generationer. De stora skillnaderna mellan skog i olika EU-länder gör att beslut bör fattas på en nivå där det går att ta hänsyn till nationella förutsättningar. Regeringen kommer även här att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk. Det nationella självbestämmandet över skogsfrågor ska värnas och detaljregleringar av skogsbruket undvikas. Regeringen avser även att bevaka EU-fördragets viktiga principer om subsidiaritet och proportionalitet. En rad skogsrelaterade lagförslag är aktuella och förhandlas inom EU, och ytterligare förslag är aviserade.

Regeringen prioriterar att det svenska skogsbruket inte begränsas utan fullt ut kan bidra till att uppnå klimatmålen, samt till jobb och tillväxt i hela landet.

De samiska näringarna

För att upprätthålla en långsiktig hållbar rennäring och andra samiska näringar främjar regeringen rennäringens delaktighet i olika processer bl.a. när det gäller samhällsplanering och markutnyttjande inom renskötselområdet. En viktig fråga för rennäringen är även samexistens med rovdjuret. Det är därför angeläget att arbetet fortskrider med ett förvaltningsverktyg utifrån den toleransnivå för skador orsakade av stora rovdjur inom rennäringen som riksdagen har fastställt i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Samtidigt bör rennäringen även fortsättningsvis kompenseras för de rovdjursskador som kvarstår genom ersättningen för rovdjursförekomst.

Anslag inom utgiftsområdet

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 533 764 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal. Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 594 373 000 kronor för 2023 till anslaget.

I budgetpropositionen för 2022 avsattes medel för åren 2023–2027 för åtgärder inom den gemensamma jordbrukspolitikens (GJP) andra pelare och för åtgärder i nationellt genomförande som kompletterar GJP (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23). Natur- och kulturmiljövårdsåtgärder i skogen tillhör den senare kategorin. I denna budgetproposition fördelas avsatta medel på berörda anslag. Fördelningen innebär att anslaget tillförs medel 2023 och att anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur minskas.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 130 000 000 kronor 2024–2026. Skälet är att ekonomiska åtaganden som medför utgifter under kommande år behöver kunna ingås i hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 171 348 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 116 041 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget får användas för utgifter för förebyggande djurhälsoarbete och djursjukdatasystem, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 933 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget får användas för utgifter för bekämpning av och beredskap mot smittsamma djursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagarna. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 133 349 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:7 Ersättning för viltskador m.m.: Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Avseende förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet och havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 67 778 000 kronor för 2023 till anslaget.

I budgetpropositionen för 2022 avsattes medel för åren 2023–2027 för åtgärder inom GJP:s andra pelare och för åtgärder i nationellt genomförande som kompletterar GJP (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23). Bidrag för rovdjursavvisande stängsel tillhör den senare kategorin. I denna budgetproposition fördelas avsatta medel på berörda anslag. Fördelningen innebär att anslaget tillförs medel 2023 och att anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur minskas.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöks-etiska nämnden.

Regeringen förslår att riksdagen anvisar 740 665 000 kronor för 2023 till anslaget.

Anslaget tillförs medel för att skapa goda förutsättningar för att införa den nya reformen av jordbrukspolitiken för 2023–2027 samt för att bygga upp, förstärka och administrera system för att säkerställa korrekta stödutbetalningar till jordbruket.

I budgetpropositionen för 2022 avsattes medel för åren 2023–2027 för åtgärder inom GJP:s andra pelare och för åtgärder i nationellt genomförande som kompletterar GJP (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23). Inrättande av regeringens satsning på kunskapsutvecklingen inom animalieproduktionen och kompetensutveckling inom miljöområdet tillhör den senare kategorin. I denna budgetproposition fördelas avsatta medel på berörda anslag. Fördelningen innebär att anslaget tillförs medel 2023 och att anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur minskas.

1:9 Bekämpning av växtskadegörare: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för kostnader eller förluster till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (2022:725). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, kontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av organismer och växtprover som av Jordbruksverket överlämnas för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpning av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 15 000 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:10 Gårdsstöd m.m.: Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar och växtskadegörare.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 5 637 032 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.: Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 149 000 000 kronor för 2023 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2024 och 2025. Skälet är att anslaget används till stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt och grönt. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram och utbetalningarna sker året efter det att beslut om stöd fattats.

1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk: Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen

för havs- och fiskeriprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen. Anslaget får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till yrkesfisket för höjda priser på drivmedel 2022 och för administration av stödet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 27 200 000 kronor för 2023 till anslaget.

Anslaget tillförs medel eftersom 2023 är havs- och fiskeriprogrammets sista genomförandeår, och medel inom programmet som inte utnyttjats tidigare år omfördelas till kommande år.

1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk: Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs- och fiskeriprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 109 000 000 kronor för 2023 till anslaget.

Anslaget minskas eftersom 2023 är havs- och fiskeriprogrammets sista genomförandeår och medel beräknas bli outnyttjat.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 327 670 000 kronor för 2023 till anslaget.

Anslaget tillförs medel med anledning av att regeringen har beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar som medför ytterligare uppgifter för Livsmedelsverket. Finansiering sker genom att anslaget 2:4 Krisberedskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas. Anslaget tillförs även medel för att Livsmedelsverket ska kunna förstärka den nationella laboratorieförmågan när det gäller analyser av dricksvatten vid mikrobiologiska hot vid kris och höjd beredskap. Anslaget tillförs vidare medel eftersom Livsmedelsverket fått nya uppgifter när det gäller snusliknande produkter. Finansiering sker genom att anslaget 2:5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg minskas. Anslaget minskas för att finansiera ökningen av anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter. Minskningen föranleds av att en verksamhet byter finansieringskälla och påverkar därför inte den verksamhet som även i fortsättningen finansieras från anslaget.

1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor: Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 204 160 000 kronor för 2023 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2024 och 2025. För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.: Anslaget får användas för utgifter för medlemskapsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdet. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 46 913 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2020–2022. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder, EU:s fiskefond, Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader, revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den Europeiska unionen. Anslaget får även användas för utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EU-budgeten. Anslaget får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare som drabbats av torkan 2018. Anslaget får även användas för utgifter för ekonomiskt stöd till lantbrukare och trädgårdsnäringsen som drabbats av höjda priser på insatsvaror 2022.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 068 306 000 kronor för 2023 till anslaget.

Medel inom landsbygdsprogrammet som inte nyttjats tidigare år omfördelas till kommande år. Anslaget tillförs därför medel 2023. Flera åtgärder som i dag hanteras inom GJP kommer framöver att hanteras genom nationella stöd. Med grund i den strategiska planen fördelas medlen från anslaget till berörda anslag. Anslaget minskas därmed.

För nationell medfinansiering till nästa period av GJP, 2023–2027 med utbetalningar fram till 2029, finns ett nytt anslag uppfört, 1:30 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027, dit tidigare avsatta medel för detta ändamål överförs. Av detta skäl minskas anslaget 2023.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 500 000 000 kronor 2024 och 2025. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020, inklusive förlängningsåren 2021 och 2022. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2020–2022. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för ekonomiskt stöd till jordbrukare som drabbats av höjda priser på insatsvaror 2022.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 468 013 000 kronor för 2023 till anslaget.

För EU-finansiering till nästa period av GJP, 2023–2027 med utbetalningar fram till 2029, finns ett nytt anslag uppfört, 1:31 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027, dit tidigare avsatta medel för detta ändamål överförs. Anslaget minskas därför.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 800 000 000 kronor 2024 och 2025. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnäringssläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energinsatser inom de areella näringarna. Anslaget får användas för stöd till metangasreducering. Anslaget får också användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 92 330 000 kronor för 2023 till anslaget.

Anslaget tillförs medel 2023 till följd av överföring från anslaget 1:24 Biogasstöd inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård för stöd till metangasreducering.

1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 116 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:21 Åtgärder på fjällägenheter: Anslaget får användas för utgifter för underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 529 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennäringen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 125 915 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 160 339 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning: Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning inom samma utgiftsområde.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 738 664 000 kronor för 2023 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 600 000 000 kronor 2024–2029. Skälet är att fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt.

1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 177 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:26 Nedsättning av slakteriavgifter: Anslaget får användas för nedsättning av avgifter för den offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet som görs vid slakterier och vilthanteringsanläggningar i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 81 837 000 kronor för 2023 till anslaget.

Efter förslag i budgetpropositionen för 2022 överfördes medel från anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter till anslaget 1:14 Livsmedelsverket (prop. 2021/22:1 utg.omr. 23, bet. 2021/22:MJU2, rskr. 2021/22:99). En del av beloppet som överfördes ska användas till stöd för att genomföra det nationella kontrollprogrammet för salmonella vid slakterier och vilthanteringsanläggningar. Eftersom kontrollprogrammet huvudsakligen finansieras med avgifter anser regeringen att det är mer ändamålsenligt att i stället finansiera stöd för att genomföra kontrollprogrammet från anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter. Anslaget tillförs därför medel 2023.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet: Anslaget får användas för utgifter för planering och andra åtgärder, inklusive stöd för investeringar hos statliga myndigheter och bidrag till kommuner och regioner, som stärker förmågan inom områdena livsmedels- och dricksvattenförsörjning under höjd beredskap och då ytterst krig. Anslaget får även användas för tillhörande administrativa kostnader för fördelning av sådana bidrag.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 21 000 000 kronor för 2023 till anslaget.

1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 53 000 000 kronor för 2023 till anslaget.

Till följd av försenad programstart omfördelas outnyttjade medel inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammets totala ram till kommande år. Anslaget minskas därför.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 110 000 000 kronor 2024–2029. För att skapa förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-,

fiskeri- och vattenbruksprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingå som medför utgifter under kommande år.

1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 115 000 000 kronor för 2023 till anslaget.

Till följd av försenad programstart omfördelas outnyttjat medel inom havs- fiskeri- och vattenbruksprogrammets totala ram till kommande år. Anslaget minskas därför 2023.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 350 000 000 kronor 2024–2029. För att skapa förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingå som medför utgifter under kommande år.

1:30 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 000 000 000 kronor för 2023 till anslaget.

Tidigare avsatta medel för nationell medfinansiering till nästa period av GJP, 2023–2027, med utbetalningar fram till 2029, överförs till anslaget från anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur. Anslaget tillförs därför medel 2023.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 105 900 000 kronor 2024–2029. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

1:31 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitiken andra pelare 2023–2027: Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering för åtgärder inom pelare 2, i enlighet med Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027. Anslaget får även användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder för stöd till biodling för perioden 2023–2027.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 538 900 000 kronor för 2023 till anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 905 900 000 kronor 2024–2029. Skälet är att huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

Motionerna

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet har var för sig presenterat alternativa förslag till anslagsfördelning för 2023. Förslagen innebär såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag. I det följande sammanfattas partiernas förslag inom utgiftsområde 23. En sammanställning som visar hur motionärernas förslag avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2. I det följande redovisas också några motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23 som återspeglar förslagen i partiernas anslagsmotioner.

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. anför Socialdemokraterna att staten har ett grundläggande ansvar för att skapa goda förutsättningar för att leva och utvecklas i hela Sverige. Klyftorna mellan stad och land måste minska, och jämlikheten mellan landsbygder och städer behöver öka. I ljuset av det allvarliga säkerhetspolitiska läge Sverige befinner sig i behöver livsmedelsförsörjningen stärkas och bli mer robust. Sverige ska i alla lägen kunna försörja sina invånare med mat och rent vatten, och det ska vara enkelt att välja svensk mat i affären och på restaurangen. En växande svensk livsmedelsproduktion skapar dessutom nya jobb, innovationer och miljö- och klimatvinster.

I motionen lämnar Socialdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2023 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 130 000 000 kronor och att fem anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Socialdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Motionärerna anför att satsningen motiveras utifrån Skogsstyrelsens behov av kraftigt ökade resurser för tillsyn på grund av rättsutvecklingen, bl.a. när det gäller avverkningsärenden.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. En ökad mängd förbud kan leda till väsentligt större kostnader för ersättning till markägare, beroende på hur pågående rättsprocesser och politiska processer landar när det gäller rätt till ersättning. Detta gäller inte minst artskyddsärenden. Satsningen omfattar också Skogsstyrelsens övriga verksamhetsområde med natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda skog samt kunskapsspridning och rådgivning om ökad tillväxt i skogar. Skogsstyrelsen har även ett uppdrag att arbeta för enklare vägar till jobb och samarbeta för att tillvarata den jobbpotential som finns inom de gröna näringarna i hela landet genom naturnära jobb. Även yrkandena 5 och 7 i motionen tar upp frågan om ökade medel till Skogsstyrelsen.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget ökas med 15 000 000 kronor. Medlen är avsedda att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning när det gäller livsmedelsproducerande djur. Detta är viktigt utifrån djurvälståndet och för en robust livsmedelskedja.

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor för att rennäringen ska klara sina kostnader.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet: Anslaget ökas med 5 000 000 kronor. Motionärerna ser ett behov av att stärka Sveriges beredskap på livsmedels- och dricksvattenområdena mot bakgrund av corona-pandemin och kriget i Ukraina.

Vänsterpartiet

I partimotion 2022/23:1241 av Nooshi Dadgostar m.fl. lämnar Vänsterpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2023 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 3 364 000 000 kronor och att nio anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 55 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 1 560 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för ersättning till markägare vid naturvårdsavtal och biotopskyddsområden och för hantering av ersättningar till de fjällnära skogar där avverkningsstillstånd inte ges för att skydda skogar med höga naturvärden.

Anslaget tillförs också medel för ett omställningsstöd för markägare i syfte att stimulera att en ökad areal brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder i stället för trakthyggesbruk.

Medel tillförs även för att återuppta den nationella nyckelbiotopsinventeringen för att stärka kunskapen om de kvarvarande skyddsvärda skogarna. Även kommittémotion 2022/23:1246 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 19 tar upp den frågan.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget ökas med 21 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för att införa ett statligt stöd även för arbetskostnaden när rovdjursavisande stängsel uppförs och för att öka ersättningen vid förlust av tamdjur på grund av rovdjursangrepp.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor för en ökad satsning på Sveriges 3R-center för att minska djurförsök.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget ökas med 21 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget ökas med 85 000 000 kronor för att ytterligare studieplatser ska kunna erbjudas vid veterinärutbildningen med anledning av veterinärbristen.

1:30 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 1 522 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för att främja en ökad omställning från konventionellt jordbruk till ekologisk produktion. En ökad omställning till ekologiskt jordbruk stärker den nationella produktionen av ekologisk mat och främjar ett hållbart jordbruk med bevarad biologisk mångfald, stärkt djurvälstånd och minskad spridning av kemikalier.

Anslaget tillförs också medel för hållbar hantering av stallgödsel och minskad övergödning. Motionärerna framhåller att det behövs ytterligare åtgärder för att minska övergödningen och att växtnäringssläcket från land huvudsakligen kommer från jordbruket och avloppssektorn.

Ytterligare medel tillförs anslaget för att främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel har stor betydelse för klimatomställningen. Stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan samt bidra till stärkt nationell självförsörjningsgrad när det gäller dessa livsmedel. Vidare tillförs anslaget medel för ett investeringsstöd i syfte att stärka jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat.

Anslaget tillförs också medel för att förbättra tillgången till lokala slakterier i syfte att minska behovet av längre djurtransporter och stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad när det gäller livsmedel.

Medel tillförs även för att stärka den biologiska mångfalden genom att införa ett miljöstöd för jordbruk som sår en viss procent av åkermarken med olika pollen- eller nektarrika örter.

Anslaget tillförs även medel för en särskild investeringspott för statligt stöd för fossilfria maskiner och fordon inom jordbruket. Medel tillförs även för biopremier för att stödja dem som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel, så att de inte missgynnas ekonomiskt av en sådan omställning. Biopremien bör utformas som ett stöd per liter drivmedel.

Medel tillförs även för miljöersättning för vallodling. Ersättningen stärker de ekonomiska förutsättningarna för jordbrukare med betande djur och ökar kolinlagringen i jordbruksmark. Stödet minskar därmed påverkan på klimatet och stärker den biologiska mångfalden.

Motionärerna vill slutligen öka stödet i den strategiska planen för att anlägga och sköta våtmarker. Anslaget tillförs medel för detta ändamål.

Centerpartiet

I kommittémotion 2022/23:2183 av Daniel Bäckström m.fl. anför Centerpartiet att de gröna och blå näringarna är viktiga för att hela Sverige ska växa. Näringarna producerar klimatsmart energi, högklassiga livsmedel och råvaror, öppna landskap samt jobb och tillväxt i såväl den egna som kringliggande branscher. Motionärerna anför att det därför är viktigt att värna om de gröna och blå näringarnas konkurrenskraft och förutsättningar.

I motionen lämnar Centerpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2023 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 575 013 000 kronor och att åtta anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget minskas med 1 795 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 88 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel för att markägare ska kompenseras ekonomiskt för inskränkningar i ägande- och brukanderätten och för att det ska finnas tillräckliga medel för att genomföra inriktningen i skogspropositionen från 2021. Anslaget minskas samtidigt för att finansiera Centerpartiets satsning på stärkt äganderätt i skogen.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt: Anslaget minskas med 928 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget minskas med 868 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget minskas med 1 945 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:14 Livsmedelsverket: Anslaget minskas med 1 279 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur: Anslaget ökas med 500 000 000 kronor för att förstärka krisstödet för animalieproducerande bönder. Centerpartiet vill göra en långsiktig satsning för att möta målen i livsmedelsstrategin och stärka den svenska mattryggheten.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget minskas med 6 172 000 kronor till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2022/23:2265 av Emma Nohrén m.fl. anför Miljöpartiet att jordbruket, skogsbruket, vattenbruket och fisket behövs för en hållbar försörjning av livsmedel, material och energi och för omställningen till en fossilfri ekonomi. De gröna näringarna är en central del av samhällsekonomin och är avgörande för en levande landsbygd. Samtidigt brådskar omställningen mot ekologisk, långsiktig hållbarhet och en samhällsekonomi som rymms inom

planetens gränser, också inom de gröna näringarna. Miljöpartiet vill öka självförsörjningen av svenskproducerade livsmedel, av baslivsmedel och av grönsaker, frukt och andra vegetabilier. Samtidigt behövs omfattande satsningar på miljöåtgärder inom jordbruket, stärkt biologisk mångfald i hela landet och åtgärder för att öka kolinlagringen och markens bördighet.

I motionen lämnar Miljöpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2023 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 2 760 398 000 kronor och att 14 anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Ett nytt anslag föreslås.

Miljöpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bilaga 2).

1:1 Skogsstyrelsen: Anslaget ökas med 86 000 000 kronor. Motionärerna framhåller att Skogsstyrelsen måste ha tillräckliga resurser för att betala ut ersättningar till skogsägare för skydd av skog och att skogsägare inte ska behöva vänta i årtal på besked och utbetalning av pengar. Inom anslagsposten ryms även skötselåtgärder i formellt skyddade områden samt administrativt stöd för satsning på naturnära jobb.

1:2 Insatser för skogsbruket: Anslaget ökas med 1 262 000 000 kronor. Motionärerna vill införa ett omställningsstöd riktat till enskilda skogsägare för övergång till hyggesfria brukningsmetoder. Även inom denna anslagspost ryms medel för intrångsersättningar och bildande av områdesskydd. Motionärerna vill vidare satsa på en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder samt en nationell inventering med både fältbaserade och digitala metoder. Liknande förslag finns i kommittémotion 2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkandena 5 och 18. Vidare framhåller motionärerna att det behövs omfattande satsningar på återvätning av skogsmark, att resurserna för skötsel behöver öka och att satsningen på naturnära jobb bör fortsätta.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet: Anslaget ökas med 18 000 000 kronor. Motionärerna framhåller att det utan tillräckligt många veterinärer i praktiken är omöjligt att upprätthålla ett starkt djurskydd

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder: Anslaget ökas med 5 067 000 kronor.

1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor.

1:7 Ersättning för viltskador m.m.: Anslaget ökas med 2 200 000 kronor.

1:8 Statens jordbruksverk: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor. Motionärerna framhåller att det är angeläget att Sveriges 3R-center vid Jordbruksverket får fortsatt och stärkt finansiering.

1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk: Anslaget ökas med 42 800 000 kronor. Motionärerna framhåller att det även i fortsättningen behövs satsningar på en övergång till hållbara, skonsamma fiskemetoder.

1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket: Anslaget ökas med 157 670 000 kronor. Motionärerna vill bl.a. införa en biopremie för lantbruket i enlighet med förslaget i betänkandet Vägen mot fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67).

1:22 Främjande av rennäringen m.m.: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor.

1:23 Sveriges lantbruksuniversitet: Anslaget ökas med 9 661 000 kronor. Motionärerna anför att en långsiktig finansiering av Artdatabanken bör garanteras.

1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Motionärerna anför att de vill genomföra en särskild satsning för ökad beredskap där åtgärder för stärkt vattenförsörjning och livsmedelsberedskap ingår.

1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027: Anslaget ökas med 7 000 000 kronor. Motionärerna framhåller att det även i fortsättningen behövs satsningar på en övergång till hållbara, skonsamma fiskemetoder.

1:30 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027: Anslaget ökas med 700 000 000 kronor. Motionärerna anför att jordbrukspolitiken under lång tid varit inriktad på storleksrationalisering men att stöd även måste riktas till små och mellanstora jordbruk. Det behövs även ökade stöd till grönsaks- och trädgårdsodlingen och ökade stöd till odling av baljväxter. Motionärerna vill vidare införa en särskild djurvälståndssättning för ökat bete, öka stödnivåerna till ekologiskt jordbruk och öka stödet till miljöåtgärder för biologisk mångfald. Hävden av naturbetesmarker behöver stöttas och stödnivåerna bör öka till full kostnadstäckning.

Nytt anslag – 99:1 Vattenåtgärder: Förslaget innebär ett nytt anslag och att 350 000 000 kronor anslås för 2023. Anslaget ska användas till en satsning för att stärka vattenarbetet i hela landet. Motionärerna anför att behoven av ökade investeringar och reinvesteringar i va-nätet är omfattande och att det krävs satsningar på avancerad rening som fångar upp miljögifter, som PFAS och läkemedelsrester.

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den utgiftsram för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel som regeringen föreslagit (bet. 2022/23:FiU1). Riksdagen väntas den 13 december 2022, efter att detta betänkande justerats, ställa sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar för 2023, inklusive för utgiftsområde 23. Utskottet påminner om att de ramar för budgetens utgiftsområden som riksdagen har fattat beslut om är styrande för den fortsatta behandlingen av anslagen.

Utskottet delar regeringens vision om en levande och livskraftig landsbygd med konkurrenskraftiga areella näringar, jobb och företag samtidigt som värdefull miljö skyddas. Politiken på området ska bidra till en hållbar utveckling i alla delar av landet. Utskottet stöder den inriktning för politiken

inom utgiftsområdet Areella näringar, landsbygd och livsmedel som regeringen redovisar i budgetpropositionen. Som regeringen framhåller är landsbygdens utveckling avgörande för hela Sveriges framgång. Jordbrukssektorn är vidare särskilt viktig ur ett landsbygdsperspektiv eftersom den skapar sysselsättning och innovation samt bidrar till att stärka Sveriges självförsörjningsgrad. Ett fortsatt konkurrenskraftigt jordbruk är en förutsättning för landsbygdens utveckling.

Som regeringen anför bidrar en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja förutom till sysselsättning och hållbar tillväxt även till att möta lokala och globala utmaningar. Omvärldsfaktorer som det säkerhetspolitiska läget, klimatförändringarna, uppkomst och spridning av nya smittor och behovet av en övergång till en produktion med minskat fossilberoende tydliggör ytterligare vikten av stärkt konkurrenskraft och en resilient livsmedelsproduktion.

Den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 är nu fastställd. Ett övergripande syfte med reformen har varit att få ett enklare och effektivare stödsystem, både för företag och administrerande myndigheter. Utskottet välkomnar denna inriktning liksom att åtgärder även fokuseras på unga och aktiva jordbrukare. Det är även positivt att insatser för ökad konkurrenskraft och ökad livsmedelsproduktion stärks i linje med livsmedelsstrategins övergripande målsättning om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås.

Stärkt animalieproduktion bidrar till att minska sårbarheten i svensk livsmedelsproduktion. Utskottet välkomnar därför regeringens satsning på kunskapsutvecklingen inom animalieproduktionen. Regeringens förstärkning av Jordbruksverket förvaltningsanslag är av största vikt för att skapa förutsättningar för att införa den nya reformen av jordbrukspolitiken och för att säkerställa korrekta stödutbetalningar till jordbruket.

Utskottet välkomnar regeringens intentioner att, inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken, fortsätta att arbeta för ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart fiske. Utskottet ställer sig vidare bakom det regeringen anför om att ge fiskerinäringen och dess företag goda och långsiktiga förutsättningar för att bli mer konkurrenskraftig, inte minst när det gäller det småskaliga kustnära fisket. Liksom regeringen bedömer utskottet att ett främjande av ett hållbart vattenbruk kan bidra till jobb och en hållbar utveckling i hela landet samt öka tillgången till fisk, skaldjur, musslor och alger.

Det försämrade säkerhetspolitiska läget understryker vikten av att även i förutsättningen prioritera uppbyggnaden av det civila försvaret, där livsmedels- och dricksvattenförsörjningen är viktiga områden. Utskottet välkomnar därför den förstärkning av den nationella laboratorieförmågan på dricksvattenområdet som regeringen föreslår.

Den svenska skogen och skogsnäringen spelar en stor roll för svensk välfärd. Liksom regeringen anser utskottet att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna ta till vara skogens potential

för ekonomi, klimat och miljö. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen anför att den i alla avseenden och sammanhang avser att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk. En rad skogsrelaterade lagförslag är aktuella och förhandlas inom EU och ytterligare förslag är aviserade. Utskottet avser att fortsätta att bevaka denna fråga.

Sammanfattningsvis är det utskottets uppfattning att de anslagsnivåer och bemyndiganden som regeringen föreslår är väl avvägda och syftar till att genomföra en politik som bidrar till en hållbar utveckling i alla delar av landet med levande och livskraftiga landsbygder. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till anslagsfördelning och avstyrker motionsförslagen som gäller statens budget inom utgiftsområde 23. Utskottet tillstyrker även de ekonomiska bemyndiganden som regeringen begärt.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 23 (S)

Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Sofia Skönnbrink (S) anför:

Vårt Sverige kan bättre. Vi lever i en orolig tid. Rysslands hänsynslösa krig i Ukraina har stöpt om det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde, samtidigt som Putins energikrig prövar både ekonomin och sammanhållningen i Europas länder. I Sverige pressas hushåll och företag av både hög inflation och stigande räntor. Reallönerna urholkas och den ekonomiska verkligheten tränger sig in i människors vardag. Därtill står Sverige inför en lågkonjunktur med ökande arbetslöshet. Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle, där välfärden levererar i hela Sverige och där vi möter tuffa tider tillsammans.

Dessvärre möter inte regeringens budgetproposition för 2023 den situation Sverige står inför. Budgetpropositionen är ett pärlband av löftesbrott som tydligt visar att Sverigedemokraterna och regeringspartierna saknar verklighetsförankrade lösningar på samhällsproblemen. Det duger inte. Nu krävs en ansvarsfull politik som sätter välfärden och kampen mot samhällsproblemen främst, och som rustar Sverige och svenska folket för att möta tuffare ekonomiska tider. Vi måste stoppa våldet och bryta nyrekryteringen till den grova organiserade brottsligheten. Vi behöver ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden och säkra välfärdens finansiering så att det inte är barnen i skolan, patienterna i vården och de äldre i äldreomsorgen som får betala priset för lågkonjunkturen. Vi behöver öka takten i klimatomställningen och bygga ett hållbart samhälle, samtidigt som vi skapar gröna jobb i hela Sverige. Socialdemokraterna har lagt fram en budgetmotion som det går att lita på – med rejäla investeringar för att skydda välfärden och hushållens ekonomi och för att öka tryggheten i hela Sverige. För vi vet att vårt Sverige kan bättre.

Riksdagen väntas genom sitt beslut den 13 december 2022 fastställa att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 19 373 352 000 kronor 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 23.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2074. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar vi den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Socialdemokraterna presenterar i kommittémotion 2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. yrkandena 1, 5 och 7.

När det gäller den politiska inriktningen på utgiftsområdet vill vi anföra följande.

Staten har ett grundläggande ansvar för att skapa goda förutsättningar att leva och utvecklas i hela Sverige. Klyftorna mellan stad och land måste minska och jämlikheten mellan landsbygder och städer behöver öka.

Ett konkurrenskraftigt svenskt jordbruk är viktigt ur många aspekter. Det skapar god och hälsosam mat, jobb och öppna landskap runt om i Sverige. De gröna näringarna behövs mer än någonsin för att klara klimatomställningen och för att stärka Sveriges livsmedelsförsörjning och beredskap. I ljuset av det allvarliga säkerhetspolitiska läge Sverige befinner sig i behöver livsmedelsförsörjningen stärkas och bli mer robust. Sverige ska i alla lägen kunna försörja sina invånare med mat och rent vatten, och det ska vara enkelt att välja svensk mat i affärer och på restauranger. En växande svensk livsmedelsproduktion skapar dessutom nya jobb, innovationer och miljö- och klimatvinster.

En stark djurvälstånd är viktigt i sig och är dessutom en svensk konkurrensfördel. Den låga antibiotikaanvändningen bör därför värnas, och tillgången till veterinärer bör stärkas i hela landet.

Sverige har unika förutsättningar att vara en ledande nation i den omställning bort från fossilberoendet som väntar under de kommande decennierna. Inte minst skogen är en fantastisk resurs för att ersätta fossila råvaror och minska utsläppen. Skogspolitiken ska fortsättningsvis bygga på ett stort och tydligt ansvar hos skogsägare, och frivillighet ska vara grunden i arbetet med att skydda skog med höga naturvärden. Sverige behöver också ta fram en strategi för hela bioekonomis utveckling och potential.

Politiken bör även säkerställa en hållbar förvaltning av vilt. Fiskeripolitiken ska vara hållbar och bidra till att vi har bestånd som överlever och kan fiskas.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande. Vi föreslår en ökning av anslaget 1:1 Skogsstyrelsen med 50 000 000 kronor. Även när det gäller anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket föreslår vi en ökning med 50 000 000 kronor. Satsningarna motiveras delvis utifrån Skogsstyrelsens behov av kraftigt ökade resurser för tillsyn på grund av den rättsutveckling som sker. Avverkningsärenden kommer framöver att medföra en större resursinsats för Skogsstyrelsen. Kunskapskravet samt en trolig ökad administration kommer att öka kostnaderna rejält för skogsägarna. Därutöver kan fler förbud leda till väsentligt större kostnader för ersättning till markägare. Det sistnämnda beror på hur pågående rättsprocesser och politiska processer landar i rätt till ersättning, inte minst kopplat till artskyddsärenden. Satsningarna omfattar också Skogsstyrelsens övriga verksamhetsområden med natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda skog, samt kunskapsspridning och rådgivning om ökad tillväxt i våra skogar. Därutöver omfattas Skogsstyrelsens uppdrag om att

arbeta för enklare vägar till jobb och att samarbeta för att tillvarata den jobbpotential som finns inom de gröna näringarna i hela landet genom naturnära jobb.

När det gäller anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet föreslås en ökning med 15 000 000 kronor för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning av livsmedelsproducerande djur. Det är viktigt för djurvälståndet och för en robust livsmedelskedja.

Vi föreslår vidare en ökning av anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. med 10 000 000 kronor för att rennäringen ska klara sina kostnader.

Mot bakgrund av pandemin och Rysslands krigföring i Ukraina finns det ett behov av att stärka Sveriges beredskap på livsmedels- och dricksvattenområdet. Vi föreslår därför en ökning av anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedel- och dricksvattenområdet med 5 000 000 kronor.

Sammantaget anvisar Socialdemokraterna 130 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2023.

2. Statens budget inom utgiftsområde 23 (V)

Andrea Andersson Tay (V) anför:

Sverigedemokraternas och regeringens budgetproposition präglas av en chockerande passivitet inför såväl stora strukturella samhällsproblem som effekterna av den pågående kostnadskrisen. Vänsterpartiet presenterar i sin budgetmotion en helt annan inriktning. Den ekonomiska politiken ska inriktas mot full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Bördorna för de snabba prishöjningarna måste fördelas rättvist, med särskild hänsyn till de hushåll som har små marginaler. Samtidigt måste klimatomställningsarbetet accelereras betydligt för att vi ska nå våra klimatmål. Valfärdssektorn har under lång tid varit underfinansierad.

Samhället behöver förnya sitt åtagande att säkerställa en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor för de som söker sig till förskolan, sjukvården, skolan och äldreomsorgen och för de som redan arbetar där.

För Vänsterpartiet är det vidare en självklarhet att resurserna som är avsatta för att finansiera den gemensamma välfärden ska gå till utbildning, vård och omsorg och inte till kommersiella bolag som etablerat sig i sektorn. Vi prioriterar i vårt samlade budgetförslag att anvisa betydande resurser till välfärdssatsningar via generella statsbidrag. Tillsammans med våra satsningar på klimatområdet påverkar detta i praktiken direkt eller indirekt alla utgiftsområden.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen väntas ge budgetpolitiken en annan inriktning än den Vänsterpartiet önskar, avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 23. Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 23 är en del av vårt budgetalternativ som är en helhet.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:1299. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1,

och vårt samlade förslag framgår av det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 23. Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 23 läggs fram i partimotion 2022/23:1241 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) och kommittémotion 2022/23:1246 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 19.

När det gäller den politiska inriktningen på utgiftsområdet vill jag anföra följande.

Vänsterpartiets turism-, jordbruks-, skogs-, miljö- och klimatpolitik är intimt förbunden med utvecklingsmöjligheterna för den svenska lands- och skogsbygden. Omfattande infrastruktursatsningar, arbetsmarknadsinsatser och investeringar i förnybar energi är viktiga delar i att skapa en hållbar utveckling av den svenska landsbygden samtidigt som det skapar möjligheter för en hållbar klimatomställning. En fungerande natur med rik biologisk mångfald och ett ekosystem i balans är grunden för liv på jorden och framtida välfärd.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen föreslås ökas med 55 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

När det gäller anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket föreslås en ökning med sammanlagt 1 560 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Anslaget bör ökas med 1 480 000 000 kronor för följande ändamål. Mindre skogsområden med höga naturvärden lämpar sig inte som naturreservat, men det är viktigt att staten kan ge markägare ersättning för att formellt skydda dessa områden långsiktigt. Skogsstyrelsen kan i dessa fall bilda naturvårdsavtal och biotopskyddsområden. Särskilt viktigt är det att resurser finns till skogsägare med mindre skogsinnehav men med hög andel höga naturvärden. Därutöver är behovet stort för hantering av ersättningar till de fjällnära skogar där avverkningsstillstånd inte ges för att skydda skogar med höga naturvärden.

Anslaget bör vidare ökas med 50 000 000 kronor för att stimulera att en ökad areal brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder i stället för trakthyggesbruk. Ett omställningsstöd bör införas för markägare eftersom omställningen kan vara förenad med ökade kostnader. Den helt dominerande skogsbruksmetoden i Sverige är trakthyggesbruk, även kallad kalhyggesbruk, som har stor påverkan på bl.a. den biologiska mångfalden. En ökad andel kalhyggesfritt skogsbruk kan öka naturvärden, kulturvärden och sociala värden i skogslandskapet.

En ökning av anslaget med 30 000 000 kronor föreslås för att den nationella nyckelbiotopsinventeringen ska kunna återupptas med syfte att stärka kunskapen om våra kvarvarande skyddsvärda skogar så att dessa kan identifieras och registreras. Detta är av stor betydelse för att uppnå våra miljömål, värna hotade arter och stärka skogsägarnas kunskapsunderlag.

Anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet föreslås ökas med 21 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

Anslaget 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar föreslås ökas med 50 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

När det gäller anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m. föreslås en ökning av anslaget med 40 000 000 kronor. För närvarande är det möjligt att få ersättning för materialkostnaden för rovdjursavvisande stängsel. Det bör dock införas ett statligt stöd även för arbetskostnaden när man uppför rovdjursavvisande stängsel samt en ökad ersättning vid förlust av tamdjur på grund av rovdjursangrepp. Det förebyggande arbetet för att minska riskerna för angrepp på tamdjur från rovdjur är av central betydelse. Angrepp från rovdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning för den enskilde. Ett stärkt förebyggande arbete mot rovdjursangrepp förbättrar även acceptansen för våra rovdjur, vilka har stor betydelse för ekosystemens funktion. I förlängningen förbättrar ett sådant arbete våra inhemska förutsättningar att producera livsmedel lokalt.

Vidare föreslås en ökning av anslaget 1:8 Statens jordbruksverk med 10 000 000 kronor för en ökad satsning på Sveriges 3R-center för att minska djurförsök.

Anslaget 1:14 Livsmedelsverket föreslås ökas med 21 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

En ökning föreslås av anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet med 85 000 000 kronor för att möjliggöra en ökning av antalet studieplatser på veterinärutbildningen och möta den stora efterfrågan som finns på fler veterinärer. Veterinärbristen är så stor att djurvälståndet inte kan upprätthållas. Det är också en fråga om att ha tillgång till en jämlik vård i hela landet, vilket inte är fallet nu.

När det gäller anslaget 1:30 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 föreslås sammantaget en ökning av anslaget med 1 522 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 150 000 000 kronor i den strategiska planen för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion. Det ekologiska jordbruket har stora miljöfördelar eftersom kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel inte används. En ökad omställning från konventionellt jordbruk till ekologisk odling bör därför främjas. Det stärker vår nationella produktion av ekologisk mat och främjar ett hållbart jordbruk med bevarad biologisk mångfald, stärkt djurvälstånd och minskad spridning av kemikalier.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 480 000 000 kronor för ytterligare åtgärder för att minska övergödningen. Växtnäringsläckaget från land kommer huvudsakligen från jordbruket och avloppssektorn. Det föreslås ett stärkt stöd till jordbruket för att använda stallgödsel mer effektivt i växtodlingen och därmed minska behovet av att importera konstgödsel. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans

mellan antal djur och tillgänglig åkerareal och som producerar en större andel av fodret lokalt, i syfte att optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växtnäringstförluster. Stöd ska även kunna utgå för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare när det gäller hantering av växtnäringssämnen.

En ökning av anslaget med 75 000 000 kronor föreslås för åtgärder för att främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel. Detta kan ske genom utveckling av nya livsmedel, nya odlingsmetoder samt stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel. Ett förändrat klimat möjliggör även odling av nya grödor, och en mångfald av grödor minskar risker och jordbrukets sårbarhet. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel samt minskad köttkonsumtion har stor betydelse för klimatomställningen. Stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan genom en stärkt nationell självförsörjningsgrad av dessa livsmedel.

Vänsterpartiet vill även införa ett statligt stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat och som därmed bidrar till att stärka självförsörjningsgraden när det gäller livsmedel. En ökning av anslaget för detta ändamål med 100 000 000 kronor föreslås. Klimatförändringarna leder till förändrad nederbörd. Risken för skyfall ökar samtidigt som längre perioder av torra blir vanligare. Detta kommer att ställa andra krav än tidigare på jordbrukets vattenhantering.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 75 000 000 kronor för satsningar på fler lokala slakterier för att bl.a. kunna förkorta djurtransporterna. Många djur transporteras en gång i sitt liv och det är till slakt. Mindre svenska slakterier har det ofta tufft. Trycket att hålla ned priser på grund av import av billigt kött och konkurrens från stora slakterier är några faktorer. Genom att förbättra tillgången till lokala slakterier kan behovet av längre djurtransporter minska och förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad på livsmedel stärkas.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 67 000 000 kronor för ett miljöstöd för de jordbruk som sår en viss procent av åkermarken med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter. Många arter och livsmiljöer har minskat i jordbruket på grund av alltför monotona landskap. Det försvagar den biologiska mångfalden. Pollinerande insekter, som är avgörande för en betydande del av våra livsmedelsgrödor, har minskat kraftigt. Jordbruksverket har tagit fram förslag på miljöstöd för reformperioden 2023–2027 där förslag om blommande slättbygder ingår.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 100 000 000 kronor för en särskild investeringspott för statligt stöd för fossilfria maskiner och fordon inom jordbruket. Åtgärder måste intensifieras för ett fossiloberoende jordbruk. Det är nödvändigt för klimatet och stärker vår beredskap vid krisituationer.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 25 000 000 kronor för att införa biopremier. Sådana premier bör införas för att stödja dem som ställer

om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel. Biopremien bör utformas som ett stöd per liter drivmedel.

Miljöersättning bör införas för vallodling. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 150 000 000 kronor. Åtgärden stärker de ekonomiska förutsättningarna för jordbrukare med betande djur och ökar kolinlagringen i jordbruket. Miljöstödet stärker därmed klimatet och den biologiska mångfalden.

Vänsterpartiet föreslår slutligen en ökning av anslaget med 300 000 000 kronor för att öka stödet i den strategiska planen för Sveriges jordbrukspolitik 2023–2027 för att anlägga och sköta våtmarker.

Sammantaget anvisar Vänsterpartiet 3 364 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2023.

3. Statens budget inom utgiftsområde 23 (C)

Daniel Bäckström (C) anför:

Riksdagen väntas genom sitt beslut den 13 december 2022 fastställa att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 19 373 352 000 kronor 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 23.

Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2180. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av det betänkandet. I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Centerpartiet presenterar i kommittémotion 2022/23:2183 av Daniel Bäckström m.fl.

När det gäller den politiska inriktningen på utgiftsområdet vill jag anföra följande.

De gröna och blå näringarna är viktiga för att hela Sverige ska kunna växa. De producerar klimatsmart energi, högklassiga livsmedel och råvaror, öppna landskap samt jobb och tillväxt i såväl den egna som kringliggande branscher. Därför är det viktigt att värna de gröna och blå näringarnas konkurrenskraft och förutsättningar.

Svenskt jordbruk står för god djuromsorg, säker mat, öppna landskap, miljöhänsyn och arbetstillfällen. Det tillhör de bästa i världen när det gäller låg och ansvarsfull antibiotikaanvändning, liten förekomst av salmonella, god omsorg om djuren samt låg klimatpåverkan. För fem år sedan ställde sig en enig riksdag bakom den nationella livsmedelsstrategins mål om en ökad livsmedelsproduktion. För att nå de högt uppsatta målen behöver konkurrens-kraften stärkas inom hela livsmedelskedjan. Kostnaderna behöver sänkas för företagen, krångliga regler undanröjas och handläggningstiderna kortas.

Jordbrukets kompetensförsörjning behöver stärkas. Många företag inom de gröna näringarna avstår i dag från att rekrytera på grund av att de inte hittar rätt typ av kompetens, och det råder stor brist på individer med praktisk erfarenhet inom djurhållning. Regeringens aviserade försämringar av arbetskraftsinvandringen kommer att förvärra kompetensbristen.

Den fullskaliga ryska invasionen av Ukraina i februari 2022 visar på behovet av att bygga upp svensk matberedskap. Alltför länge har Sverige blundat för att många av våra viktigaste baslivsmedel och insatsvaror importeras från andra länder. Det behöver förändras om vi vill ha förmåga att stå emot vid en potentiell kris- eller krigssituation. Det var också ett av skälen för att Centerpartiet i riksdagen under våren 2022 drev igenom ett omfattande krisstöd till svenskt jordbruk som totalt kom att uppgå till över 3 miljarder kronor. Det har inneburit en tillfällig ekonomisk lättnad för svenska primärproducenter. Prognoseerna för 2023 pekar emellertid på sjunkande lönsamhet samtidigt som riskerna bedöms vara fortsatt höga.

Svenskt jordbruk styrs i hög utsträckning av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Sverige bör vara en aktiv röst i de samtal och förhandlingar som förs om jordbrukspolitiken på europeisk nivå. På nationell nivå behöver genomförandet säkerställa tillräckliga resurser för jordbrukarstöd och investeringar i jordbrukets konkurrenskraft samt för att underlätta för unga motiverade lantbrukare att etablera sig.

Det svenska odlingslandskapet är inte bara oumbärligt för att trygga vår livsmedelsförsörjning och producera djurfoder, det är också hemvist för en rik biologisk mångfald och ett stort antal arter, varav många på senare år återfunnits på rödlistan över hotade arter. I hög utsträckning är det människan som över århundraden har format de landskapselement som nu utgör den kritiskt viktiga hemvisten, och det innebär att den biologiska mångfalden där är beroende av att vi förvaltar och vårdar landskapet på ett gynnsamt sätt. Det ska vara möjligt att bedriva en lönsam och hållbar livsmedelsproduktion samtidigt som vi bevarar och stärker den artrikedom som finns i och kring odlingslandskapet.

Klimatförändringarna innebär stora risker för Sverige. Torka och översvämningar betyder stora produktionsbortfall för jordbruket. Det visade sig inte minst vid torkan 2018. Därför vill Centerpartiet se mer av klimatinvesteringar i jordbruket och kraftfulla och långsiktiga åtgärder för en säkrare och jämnare vattentillgång under växtsäsongen.

En grön omställning av svenskt jordbruk förutsätter långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel, som både kan bidra till att nå klimatmålen och målen i livsmedelsstrategin. Därför är det ett misstag av regeringen att sänka reduktionsplikten.

En stor anledning till att många klimatsatsningar uteblir är att de hållbara alternativen kostar för mycket i förhållande till sin fossila motsvarighet. Med rätt politik kan vi stimulera den inhemska produktionen av biodrivmedel. Det bidrar till arbetstillfällen på landsbygden och i de gröna näringarna. Ett

minskat beroende av importerade fossila drivmedel ökar robustheten i livsmedelsförsörjningen och stärker Sveriges samlade motståndskraft.

Centerpartiet vill se över nuvarande jaktlagstiftning och utveckla svensk klövviltförvaltning. Totalt förstörs varje år tusentals ton spannmål av vilt. Det utgör flera procent av den totala spannmålsskörden. Vildsvinen är det djurslag som orsakar störst skada i alla lantbruksgrödor. Dessa skador har fördubblats sedan 2014 och visar att det behöver tas fler steg för att minska klövviltets och i synnerhet vildsvinens skador inom jordbruket. En hållbar jakt- och viltvårdspolitik är grunden för det arbetet. Även inom skogsbruket skapar de höga klövviltspopulationerna varje år betydande och omfattande problem. Enligt älgbetesinventeringen har varannan svensk ung tall skadats genom bete.

Fiskeripolitiken styrs till stor del genom den gemensamma havs- och fiskeripolitiken i EU. Många vatten gränsar till många stater, och ett gränsöverskridande samarbete är därför en förutsättning för att kunna ha en bra fiskeförvaltning. Viktiga reformer har på senare år gjorts på EU-nivå men Sverige måste fortsätta att driva på för att de fiskekvoter som bestäms av EU ska vara långsiktigt hållbara och att EU varken i sina egna vatten eller i andra vatten i världen bidrar till utfiskning och till att urholka ekosystemen. Sverige har med sin långa kust och stora tillgång på vatten goda förutsättningar för att utveckla det hållbara vattenbruket, insjöfisket och det kustnära och regionala fisket. Fisk är ett livsmedel som innehåller många näringsämnen som vi människor behöver för att må bra, och från ett sysselsättningsperspektiv har fisket potential att skapa fler arbetstillfällen på den svenska landsbygden, såväl vad gäller odling och produktion som i förädlingsleden.

Det småskaliga svenska kustnära fisket är i dag hotat. En del av problematiken ligger i svårigheter med regler när det gäller arbetsredskap, lönsamhet och krånglig byråkrati. Även sälarnas konsumtion av fisk konkurrerar med fisket. Dessutom sprider sälen parasiten sälmask till torsken och förstör fiskarnas redskap. Ytterligare insatser behöver därför vidtas för att begränsa den stora sälpopulationen. Det behövs även insatser för att minska skadorna från skarv.

Skogen är en nyckel för att klara jobben, tillväxten, den biologiska mångfalden och klimatomställningen. Sverige ska ha en växande skogsnäring och en ökad hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen. Nästan hälften av den svenska skogen ägs av enskilda privata ägare. För många är skogen som inkomst och säkerhet avgörande för möjligheten att bo och verka i glesbygd och för att hela Sverige ska leva. Skogsbrukarnas insatser är viktiga för den svenska ekonomin, för möjligheten till export av produkter som har sitt ursprung i skogen och för den biologiska mångfalden. Skogsnäringen står i dag för ca 10 procent av Sveriges totala varuexport. Värdet av skogens nyttor som resurs för att ersätta fossila råvaror och stärka den resurseffektiva cirkulära ekonomin, som långsiktig kolsänka samt för ekosystemtjänster kommer att öka eftersom de på olika sätt utgör förutsättningar för att vi ska klara våra klimatmål, inte minst genom substitutionseffekter när fossila råvaror ska ersättas med förnybara.

Äganderätten med egendomsskyddet är inskriven i Sveriges grundlag och FN:s deklaration om mänskliga rättigheter men dess genomslag i myndigheternas hantering och prövning av enskilda ärenden behöver stärkas. Inte minst är det för svensk del viktigt att säkerställa att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till. Viktiga steg togs i och med de två skogspropositioner som det fattades beslut om inom ramen för januariavtalet, men mycket återstår. Centerpartiet vill främst skydda skogar med höga naturvärden från avverkning genom ett utvecklat arbetssätt med frivilligt formellt skydd, certifieringar av skogsbruk och produktkedjor som redan finns, i syfte att stärka trovärdigheten för svenska biobaserade produkter.

Det är även prioriterat att de naturskyddsområden som redan har lösts in av staten, såväl på land som till havs, återfår livskraftiga ekosystem och en större artrikedom innan det bildas nya naturskyddsområden som med tiden även de degraderas. En ökad kvalitet när det gäller redan skyddad natur ska prioriteras av myndigheterna.

Utöver en förlängning av nuvarande dieselnedsättning vill Centerpartiet göra en mer långsiktig satsning för att möta målen i livsmedelsstrategin och stärka den svenska mattryggheten. Ett konkurrenskraftigt svenskt lantbruk är också grunden för en levande landsbygd, öppna landskap och bevarad biologisk mångfald. Centerpartiet föreslår därför ett förstärkt krisstöd till animalieproduktionen.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 23 innebär följande.

När det gäller anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket föreslås en ökning med 88 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Centerpartiet anser att markägare ska kompenseras ekonomiskt för inskränkningar i ägande- och brukanderätten samt att det ska finnas tillräckliga medel för att genomföra inriktningen i skogspropositionen från 2021, som bl.a. handlar om att börja tillämpa fler flexibla skyddsformer och gå över till formellt skydd på frivillig grund. Av denna anledning föreslås att anslaget ska ökas med 110 000 000 kronor. Anslaget föreslås minska med 22 000 000 kronor för att finansiera Centerpartiets satsning på stärkt äganderätt i skogen.

Anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur föreslås ökas med 500 000 000 kronor för att förstärka krisstödet för animalieproducerande bönder. Centerpartiet vill göra en långsiktig satsning för att möta målen i livsmedelsstrategin och stärka den svenska mattryggheten.

Ett antal anslag föreslås minskas till följd av att pris- och löneomräkningen justeras ned. Av denna anledning föreslås att anslaget 1:1 Skogsstyrelsen minskas med 1 795 000 kronor, anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt med 928 000 kronor, anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet med 868 000 kronor, anslaget 1:8 Statens jordbruksverk med 1 945 000 kronor, anslaget 1:14 Livsmedelsverket med 1 279 000 kronor och anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet med 6 172 000 kronor.

Sammantaget anvisar Centerpartiet 575 013 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2023.

4. Statens budget inom utgiftsområde 23 (MP)

Emma Nohrén (MP) anför:

Riksdagen väntas genom sitt beslut den 13 december 2022 fastställa att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 19 373 352 000 kronor 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 23.

Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2275. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av det betänkandet. I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning för utgiftsområde 23 som Miljöpartiet presenterar i kommittémotion 2022/23:2265 av Emma Nohrén m.fl. och kommittémotion 2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. yrkandena 5 och 18.

När det gäller den politiska inriktningen på utgiftsområdet vill jag anförda följande. Jordbruket, skogsbruket, vattenbruket och fisket behövs för en hållbar försörjning av livsmedel, material och energi och för omställningen till en fossilfri ekonomi. De gröna näringarna är en central del av samhälls-ekonomi och är avgörande för en levande landsbygd. Samtidigt brådskar omställningen mot ekologisk, långsiktig hållbarhet och en samhälls-ekonomi som ryms inom planetens gränser, också inom de gröna näringarna. Havens och skogarnas ekosystem är på många sätt i kris, det sker ett överutnyttjande av naturresurserna, och bristerna i miljöhänsyn är mycket omfattande och snarare regel än undantag. Det behövs en genomgripande omställning mot hållbara, naturnära brukningsmetoder inom skogsbruket och småskalighet och skonsamma metoder inom fisket. Ekosystemens livskraft måste få sätta ramarna.

Miljöpartiet vill öka självförsörjningen av svenskproducerade livsmedel. Samtidigt behövs omfattande satsningar på miljöåtgärder inom jordbruket, den biologiska mångfalden behöver stärkas i hela landet och det behövs åtgärder för att öka kolinlagringen och markens bördighet. Det behövs ett utvidgat synsätt på vad marken ska producera per hektar utöver livsmedel, där olika ekosystemtjänster som rent vatten, bördiga jordar och artmångfald måste räknas in.

När det gäller Miljöpartiets förslag till anslagsförändringar vill jag anförda följande.

Ekosystemet i skogen har utarmats och den biologiska mångfalden är i kris. Omkring tusen rödlistade arter som lever i skogen är hotade. Skogsvårdslagen

behöver revideras för att skogsbruket som helhet ska kunna uppfylla miljömålen och arbetas in i miljöbalken. Ett skogsbruk i samklang med ekosystemen kräver en bred övergång till naturnära och hyggesfria skogsbruksmetoder, vilket kräver utveckling av nya affärsmodeller, ökad rådgivning och stöd till skogsbrukarna. Det bör införas ett omställningsstöd för övergång till hyggesfria brukningsmetoder som är riktat till enskilda skogsägare.

Klimatanpassning av skogsbruket är centralt för att förebygga exempelvis torka, skogsbränder och översvämningar men också för att bättre kunna hantera klimatförändringarnas effekter och förbättra återväxten. Miljöpartiet vill satsa på en nationell rådgivningskampanj riktad till enskilda skogsägare för att arbeta med klimatanpassning, ökad miljöhänsyn och hyggesfria metoder.

Det behövs även omfattande satsningar på återväxtning av skogsmark, både för stärkt biologisk mångfald och ökad klimatnytta.

Myndigheternas arbete med landskapsplanering i samverkan med markägarna behöver fördjupas både för att säkra statens ansvar för ekologisk funktionalitet och för att kunna verka för att identifierade områden med värdefull natur skyddas från negativ påverkan. Det är nödvändigt att en satsning på en systematisk, nationell skogsinventering genomförs, som ett kunskapsstöd till skogsägarna och ett viktigt verktyg för landskapsplanering. Både fältbaserade och digitala metoder kommer att krävas.

De kvarvarande resterna av naturskogar med höga naturvärden i hela landet måste bevaras och skyddas. Naturen måste sätta ramarna för nyttjandet av skogen. Skogsstyrelsen måste ha tillräckliga resurser för att betala ut ersättningar till skogsägare för skydd av den fjällnära skogen, men även för andra skogar i hela landet. Skogsägare ska inte behöva vänta i årtal på besked och utbetalning av pengar, det måste finnas tillräckligt mycket pengar i budgeten. Därför måste anslagen till Skogsstyrelsen öka. Resurserna för skötsel av skog behöver öka eftersom skötselåtgärderna är mycket eftersatta och behovet mycket stort.

Miljöpartiet vill se ökad lokal förädling av produkter inom jord- och skogsbruk och en innovativ produktutveckling. Cirkulära affärsmodeller som ökar resurshushållningen måste öka i omfattning. En cirkulär bioekonomistrategi där resurser från gröna näringar kan ersätta fossila råvaror måste också inriktas på mer hushållning med skogens begränsade resurser och mer långlivade produkter från skogen. Genom att hushålla med resurserna, minska användningen av kortlivade produkter som papper och öka återvinningen och återbruket kommer skogsbruket att kunna bedrivas hållbart med ett ökat skydd för biologisk mångfald, klimatanpassning av skogarna och ökad kolinlagring.

Satsningarna på gröna jobb i skogen har varit framgångsrika både när det gäller den nytta som uppnåtts i skogen och för att skapa jobb i landsbygd och sänka tröskeln för ett nytt jobb för exempelvis nyanlända. Satsningen på naturnära jobb bör fortsätta.

Fisket måste bli ekosystembaserat. Trålgränsen för fisket måste omgående flyttas ut till 12 nautiska mil längs hela kusten och inga dispenser ska ges. Ett

generellt förbud mot bottentrålning bör införas. Sverige bör verka för att EU tar fram en avvecklingsplan för industriell trålning samtidigt som det småskaliga, kustnära fisket stöttas. Det behövs fortsatta satsningar på en övergång till hållbara, skonsamma fiskemetoder.

Det höga kostnadsläget för många av jordbrukets viktiga insatsvaror har lett till ett allvarligt läge för svenskt lantbruk. Det är viktigt att stötta lantbruket i det svåra läget samtidigt som omställningen till ett fossilfritt lantbruk, med ökad miljö- och klimatnytta fortsätter. Miljöpartiet vill se ett levande lantbruk i hela Sverige, som säkrar en hög självförsörjning av livsmedel, foder, energi och råvaror. Ett lantbruk där råvaror, energi och tjänster produceras nära konsumenten, där förädlingen i ökad utsträckning sker lokalt och där efterfrågan på svenskproducerade ekologiska livsmedel stadigt ökar. Såväl stora som små företag inom de gröna näringarna bör stimuleras att använda hållbara metoder som stärker den biologiska mångfalden och andra ekosystemtjänster.

Jordbrukspolitiken har under lång tid varit inriktad på storleksrationalisering. För att kunna ha ett levande lantbruk i hela landet som bidrar till landsbygdsutveckling ur ett bredare perspektiv, ett mer regenerativt jordbruk, ökad självförsörjningsgrad och mindre sårbarhet måste stödet också riktas till små och mellanstora jordbruk.

Ekologiskt jordbruk är på många sätt en spjutspets för ökad hållbarhet inom jordbruket och bidrar till en mängd ekosystemtjänster, använder inga naturfrämmande bekämpningsmedel och minskar därmed belastningen av gifter i mark och dricksvattenresurser. Stödnivåerna till ekologiskt jordbruk bör därför ökas med 200 000 000 kronor per år.

Självförsörjning av livsmedel behöver öka. Det behövs ökade stöd till grönsaksodlingen, trädgårdsodlingen och till odlingen av baljväxter. I det nuvarande svåra ekonomiska läget behövs även kapacitet för fortsatta stöd till djurhållning för att undvika att lantbruk läggs ned.

Nationellt resurscentrum för småskalig livsmedelsförädling, Eldrimner, utgör en viktig motor och pusselbit i arbetet för en levande landsbygd, stärkt lokal förädling och livskraftiga jordbruks- och livsmedelsföretag i hela landet. Det är viktigt att Eldrimner får ett varaktigt och långsiktigt stöd för sin verksamhet. Eldrimner bör därför tilldelas 30 000 000 kronor per år inom anslaget 1:15.

Sverige måste fullt ut arbeta för att öka klimat- och miljöarbetet i enlighet med från jord till bord-strategin (COM(2020) 381) samt öka stödet till fler miljöåtgärder och till små lantbrukare.

En betydande del av Sveriges totala klimatutsläpp kommer från jordbruket. Jordbrukssektorn behöver egna klimatmål. Förbrukningen av fossila bränslen är en betydande källa till utsläpp, liksom användningen och produktionen av konstgödsel. För att ställa om jordbruket behöver den energi som används i maskiner och till transporter komma från biobränslen, vätgas och el. En biopremie för lantbruket bör därför införas i enlighet med förslaget i betänkandet Vägen mot fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67). Jordbruket måste bli fossilfritt, och självförsörjningen av insatsmedel till jordbruket måste öka. Det

handlar bl.a. om drivmedel, gödsel och foder. Ett jordbruksavdrag bör införas, och nedsättningen av dieselskatten för jordbruket bör tas bort.

Den omställning som ska ske i enlighet med från jord till bord-strategin, strategin för biologisk mångfald (COM(2020) 380), och den kommande förordningen om hållbar användning av växtskyddsmedel (COM(2022) 305) förutsätter ökade satsningar på ekologiskt lantbruk. Finansieringen av olika miljöåtgärder och åtgärder för ökad biologisk mångfald inom jordbruket, samt utveckling och innovation av ekologiska odlingsmetoder, behöver stärkas. Miljöpartiet vill därför öka stödet till miljöåtgärder för stärkt biologisk mångfald. Även ett särskilt stöd för vallodling bör införas.

Naturbetesmarkerna har en avgörande roll för att nå miljömålen för kulturlandskapet. Hävden av naturbetesmarker behöver stöttas. För att bibehålla och öka i omfattning behöver stödnivåerna öka till full kostnadstäckning. Rådgivning och hjälp till markägare i fråga om naturbetesmarkerna behöver vidare öka. Även fåboduken har en otroligt viktig roll för att bevara den genetiska mångfalden hos lantraser, för bevarad hävd och för den starka kulturella traditionen.

För att garantera en långsiktig finansiering av Artdatabanken vid SLU bör det införas ett nytt anslagsvillkor som garanterar en tillräcklig finansiering av Artdatabanken inom anslaget 1:23, med drygt 100 000 000 kronor per år.

Skyddet av dricksvattenresurserna måste stärkas. Det behövs en långsiktig, nationell strategi för hantering av vattenresursen. Den politiska styrningen av vattenförsörjningen måste stärkas. Klimatanpassning måste vara en utgångspunkt i detta arbetet. Samverkan och katastrofberedskap på lokal nivå måste öka. Det behövs satsningar på att komma åt den samlade och ökande miljöpåverkan på dricksvattnet från en mängd olika föroreningskällor. Arbetet med att reglera blandningar av gifter i miljön, den s.k. cocktaileffekten, måste skyndas på, liksom arbetet med att byta ut farliga kemikalier mot bra alternativ.

Det behövs vidare en omfattande satsning för att stärka vattenarbetet i hela landet. Behoven av ökade investeringar och reinvesteringar i va-nätet är mycket omfattande, och det krävs satsningar på avancerad rening som fångar upp miljögifter, som PFAS och läkemedelsrester. På många håll är problemen med PFAS-föroreningar mycket stora. Många kommuner kan inte på egen hand förväntas klara av de investeringar och reinvesteringar i gamla ledningsnät som krävs, utan kommer att behöva statligt stöd. Utmaningarna är särskilt stora i många landsbygdskommuner. Miljöpartiet vill därför genomföra en särskild satsning för olika typer av vattenåtgärder och föreslår ett nytt anslag, kallat Vattenåtgärder.

Utöver ett nytt anslag för vattenåtgärder vill Miljöpartiet även genomföra en särskild satsning för ökad beredskap där åtgärder för stärkt vattenförsörjning och livsmedelsberedskap ingår. Satsningen går till relevanta myndigheter för att stärka och långsiktigt bygga upp beredskapsförmågan.

Svensk djurhållning av livsmedelsproducerande djur är ofta en kompromiss mellan ekonomiska intressen och djurens behov. Ofta blir priset för djuren

alltför högt. De djur som vi människor har ansvar för och föder upp ska få leva ett gott liv. Minkfarmer bör förbjudas och arbetet med djurfria forskningsmetoder utökas. Miljöpartiet vill att burhållning av höns får ett slut och att kycklinguppfödningen går över till mer långsamväxande raser. Bedövning av alla djur före slakt ska vara snabb och smärtfri. Metoder som inte lever upp till detta, t.ex. nuvarande elbedövning av slaktkyckling och koldioxidbedövning av grisar och fiskar, ska fasas ut.

Miljöpartiet vill öka antalet djur som får gå ute på bete utöver minimikraven för bete. En särskild djurvälståndssättning för ökat bete bör införas för att stötta de lantbrukare som ökar betet utöver lagstiftningens krav och låter djuren gå på gräsmark och inte enbart utevistelse och röra sig fritt i sina naturliga gångarter.

Dålig djurhållning skapar allvarliga hälsorisker i första hand för djur men även för människor. Varje år dör hundratusentals människor av sjukdomar orsakade av bakterier som blivit resistenta mot antibiotika. Missbruk av antibiotika, såsom att antibiotika rutinmässigt används i djuruppfödning i många länder, måste stoppas för att minska utvecklingen av antibiotikaresistens. Miljöpartiet vill införa en skatt på kött där antibiotika överanvänds i djurhållningen. Svenska djurhållare använder överlag lite antibiotika i djurhållningen och kommer därför inte att träffas av skatten, men missgynnas starkt av konkurrens från importerade produkter från producenter med lägre produktionskostnader, sämre djurhållning och högre antibiotikaanvändning. God djurhållning och låg antibiotikaanvändning bör premieras.

Sverige har i dag ett skriande behov av veterinärer. 10 000 000 kronor av de drygt 750 000 000 kronor som ges till Jordbruksverket bör därför öronmärkas för att satsa på distriktsveterinärerna. Utan tillräckligt många veterinärer är det i praktiken omöjligt att upprätthålla ett starkt djurskydd.

Sverige behöver utarbeta en nationell plan för övergång till djurförsöksfri forskning för att leva upp till målen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU om att ersätta djurförsök. Det är angeläget att arbetet vid Sveriges 3R-center för att ersätta, minska och förfina djurförsök får fortsatt och stärkt finansiering via Jordbruksverkets ramanslag.

Mot bakgrund av det som anförts ovan föreslår Miljöpartiet följande anslagsförändringar jämfört med regeringens förslag:

- Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen ökas med 86 000 000 kronor.
- Anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket ökas med 1 262 000 000 kronor.
- Anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet ökas med 18 000 000 kronor.
- Anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder ökas med 5 067 000 kronor.
- Anslaget 1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar ökas med 50 000 000 kronor.
- Anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m. ökas med 2 200 000 kronor.
- Anslaget 1:8 Statens jordbruksverk ökas med 10 000 000 kronor.

- Anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk ökas med 42 800 000 kronor.
- Anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket ökas med 157 670 000 kronor
- Anslaget 1:22 Främjande av rennäringen m.m. ökas med 10 000 000 kronor.
- Anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet ökas med 9 661 000 kronor.
- Anslaget 1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet ökas med 50 000 000 kronor.
- Anslaget 1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027 ökas med 7 000 000 kronor.
- Anslaget 1:30 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 ökas med 700 000 000 kronor.

Därutöver föreslås att ett nytt anslag kallat Vattenåtgärder ska införas och att 350 000 000 kronor anslås för 2023.

Sammantaget anvisar Miljöpartiet 2 760 398 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 23 för 2023.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:1 Budgetpropositionen för 2023 utgiftsområde 23:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2023 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:1241 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:1246 av Kajsa Fredholm m.fl. (V):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Skogsstyrelsen i uppdrag att återuppta en landsomfattande utökad nyckelbiotopsinventering och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2072 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabellen i motionen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade medel till Skogsstyrelsen för ersättning till markägare som nekas avverkning eller får krav på långtgående hänsyn utifrån bestämmelserna om artskydd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att finansiering av rådgivning för ökad tillväxt i skogen bör värnas och stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett omställningsstöd till skogsägare för övergång till naturnära och hyggesfria skogsbruksmetoder och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra ett nationellt program för klimatanpassning av skogsbruket, med omfattande satsningar på rådgivning till skogsägare, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2183 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2265 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell A i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2023 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Skogsstyrelsen	533 764	50 000	55 000	-1 795	86 000
1:2 Insatser för skogsbruket	594 373	50 000	1 560 000	88 000	1 262 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	171 348	±0	±0	-928	±0
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	116 041	15 000	21 000	-868	18 000
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	±0	±0	±0	5 067
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349	±0	50 000	±0	50 000
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	67 778	±0	40 000	±0	2 200
1:8 Statens jordbruksverk	740 665	±0	10 000	-1 945	10 000
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	15 000	±0	±0	±0	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	5 637 032	±0	±0	±0	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	149 000	±0	±0	±0	±0
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	27 200	±0	±0	±0	42 800
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	109 000	±0	±0	±0	±0
1:14 Livsmedelsverket	327 670	±0	21 000	-1 279	±0
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	204 160	±0	±0	±0	±0
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	46 913	±0	±0	±0	±0

1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 068 306	±0	±0	500 000	±0
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 468 013	±0	±0	±0	±0
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	92 330	±0	±0	±0	157 670
1:20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0	±0	±0	±0
1:21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0	±0	±0	±0
1:22	Främjande av rennäringen m.m.	125 915	10 000	±0	±0	10 000
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	2 160 339	±0	85 000	-6 172	9 661
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	738 664	±0	±0	±0	±0
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0	±0	±0	±0
1:26	Nedsättning av slakteriavgifter	81 837	±0	±0	±0	±0
1:27	Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	21 000	5 000	±0	±0	50 000
1:28	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	53 000	±0	±0	±0	7 000
1:29	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	115 000	±0	±0	±0	±0
1:30	Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	2 000 000	±0	1 522 000	±0	700 000
1:31	Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027	1 538 900	±0	±0	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>						
99:1	Vattenåtgärder	±0	±0	±0	±0	350 000
Summa för utgiftsområdet		19 373 352	130 000	3 364 000	575 013	2 760 398

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2023 inom utgiftsområde 23 – Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Insatser för skogsbruket	130 000	2024–2026
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	120 000	2024–2025
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	20 000	2024–2025
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 500 000	2024–2025
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 800 000	2024–2025
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 600 000	2024–2029
1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	110 000	2024–2029
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	350 000	2024–2029
1:30 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	3 105 900	2024–2029
1:31 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitiken andra pelare 2023–2027	3 905 900	2024–2029